

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 19/2011-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť A. B..., R. B..., F. K... a M. B..., všetci t. č. vo výkone väzby, zastúpených advokátom JUDr. S. J., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru, odboru Bratislava I, v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-25/BOK-B1-2010, postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 16/10, postupom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku – pracovisko Banská Bystrica, v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 17/2010 a jeho uznesením z 20. februára 2010 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 7/2010 a jeho uznesením z 8. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. B., R. B., F. K. a M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. apríla 2010 doručená sťažnosť A. B., R. B., F. K. a M. B. (ďalej len „sťažovatelia“), doplnená podaniami doručenými ústavnému súdu 26. júla 2010 a 21. decembra 2010, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru, odboru Bratislava I (ďalej len „ÚBOK“) v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-25/BOK-B1-2010, postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 16/10, postupom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku – pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“), v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 17/2010 a jeho uznesením z 20. februára 2010 (ďalej aj „uznesenie špecializovaného súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 7/2010 a jeho uznesením z 8. marca 2010.

Z obsahu sťažnosti, ako aj jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú na základe uznesenia vyšetrovateľa ÚBOK vydaného pod ČVS: PPZ-25/BOK-B1-2010 zo 16. februára 2010 takto trestne stíhaní:

- A. B. a R. B. pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) a ods. 4 písm. c) Trestného zákona sčasti dokonaný, sčasti vo vzťahu k § 186 ods. 3 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1, ods. 3 písm. a) a ods. 5 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona v súbehu so zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného

zákona, pre obzvlášť závažný zločin hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1 a ods. 5 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona v súbehu so zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a ods. 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin všeobecného ohrozenia podľa § 284 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. b) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona v súbehu so zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 4 písm. b) s poukazom na § 140 písm. a) a § 141 písm. a) Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a ods. 4 písm. a) a b) s poukazom na § 143 písm. a) Trestného zákona sčasti dokonanej, sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. c) a ods. 3 písm. a) s poukazom na § 140 písm. a) a § 143 písm. a) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona v súbehu so zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. b) s poukazom na § 140 písm. c) a § 141 písm. a) Trestného zákona a pre zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. b) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona, obvinený R. B. aj pre obzvlášť závažný zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona, ktorých sa mali dopustiť na skutkovom základe podrobne popísanom v uznesení vyšetrovateľa.

- F. K. pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, pre pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a ods. 4 písm. a) a b) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona sčasti dokonanej a sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona.

- M. B. pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) a ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) a § 141 písm. a) Trestného zákona sčasti dokonanej, sčasti vo vzťahu k § 186 ods. 3 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1, ods. 3 písm. a) a ods. 5 písm. c) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona v súbehu so zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. b) s poukazom

na § 141 písm. a) Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1 a ods. 5 písm. c) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona v súbehu so zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a ods. 4 písm. b) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona, pre pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) a b) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona sčasti dokonaný, sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. c) a ods. 3 písm. a) s poukazom na § 140 písm. a) a § 141 písm. a) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona v súbehu so zločinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. b) s poukazom na § 140 písm. a) a § 141 písm. a) Trestného zákona, ktorých sa mal dopustiť na skutkovom základe podrobne popísanom v uznesení vyšetrovateľa.

Proti uzneseniu o vznesení obvinenia podali sťažovatelia (spolu s ďalšími obvinenými) sťažnosť, o ktorej rozhodol prokurátor špeciálnej prokuratúry 17. februára 2010 tak, že ju zamietol.

V ten istý deň, keď bolo sťažovateľom vznesené obvinenie, došlo aj k obmedzeniu ich osobnej slobody a následne 17. februára 2010 prokurátor špeciálnej prokuratúry podal návrh špecializovanému súdu na ich vzatie do väzby. Tomuto návrhu špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. Tp 17/2010 z 20. februára 2010 vyhovel. Proti rozhodnutiu o väzbe podali sťažovatelia osobne (ústne do zápisnice o výsluchu 20. februára 2010), ako aj prostredníctvom obhajcu (písomne 23. februára 2010) sťažnosť, ktorú najvyšší súd (ako druhostupňový) uznesením sp. zn. 6 Tost 7/2010 z 8. marca 2010 zamietol.

V priebehu trestného konania obhajca sťažovateľov osobne 16. februára 2010 a písomne 17. februára 2010 požiadal vyšetrovateľa ÚBOK o umožnenie nahliadnutia do vyšetrovacieho spisu ČVS: PPZ-25/BOK-B1-2010, čomu však vyhovené nebolo.

Obhajca sťažovateľov preto 18. februára 2010 požiadal prokurátora špeciálnej prokuratúry o preskúmanie postupu vyšetrovateľa ÚBOK. Prokurátor špeciálnej prokuratúry

potvrdil obhajcovi sťažovateľov, že „nevidí dôvod na odmietnutie sprístupnenia uznesení o začatí trestného stíhania“.

Dňa 19. februára 2010 obhajca sťažovateľov znovu požiadal vyšetrovateľa ÚBOK o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu, čo mu vyšetrovateľ ÚBOK opätovne bez odôvodnenia zamietol a zaslal mu „prostredníctvom faxu vyrozumenie o odmietnutí úkonu“. Obhajca sťažovateľov preto požiadal o preskúmanie postupu vyšetrovateľa ÚBOK. Špecializovaný súd umožnil obhajcovi sťažovateľov preštudovať časť vyšetrovacieho spisu 20. februára 2010, a to v rámci konania, v ktorom sa rozhodovalo o vzatí sťažovateľov (a ostatných obvinených) do väzby.

Dňa 23. februára 2010 prokurátor špeciálnej prokuratúry reagoval na žiadosť obhajcu sťažovateľov o preskúmanie postupu vyšetrovateľa ÚBOK o nahliadnutie do spisu a odkázal obhajcu na povolenie nahliadnutia do spisu, ktoré mu bolo umožnené na pojednávaní uskutočnenom 20. februára 2010.

Obhajca sťažovateľov zaslal 23. februára 2010 najvyššiemu súdu písomné odôvodnenia sťažností podaných proti uzneseniu špecializovaného súdu o ich vzatí do väzby, pričom zároveň upozornil najvyšší súd na nemožnosť komplexného odôvodnenia sťažností z dôvodu nedoručenia sťažnosťami napadnutého uznesenia špecializovaného trestného súdu o vzatí do väzby. Úplné odôvodnenie predložil obhajca najvyššiemu súdu až 10. marca 2010 bezodkladne potom, ako mu bolo doručené uznesenie špecializovaného súdu o vzatí sťažovateľov do väzby.

Ešte 8. marca 2010 požiadal obhajca sťažovateľov najvyšší súd o doručenie upovedomenia o neverejnom zasadnutí, na ktorom sa bude rozhodovať o ich sťažnostiach. Najvyšší súd v ten istý deň zamietol sťažnosti sťažovateľov (ako aj ďalších obvinených).

V súčasnej dobe v spoločnom trestnom konaní prebieha dokazovanie v rámci prípravného konania pred vyšetrovateľom. Väzba sťažovateľov bola ostatným rozhodnutím

špecializovaného súdu predĺžená do 31. marca 2011. Sťažnosť sťažovateľov proti tomuto rozhodnutiu bola najvyšším súdom zamietnutá.

Podľa názoru sťažovateľov v ich veci v rámci trestného konania došlo k porušeniu „ich základných práv na poskytnutie dostatočného času pre prípravu svojej obhajoby podľa článku 50 ods. 3 Ústavy SR, základných práv na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 Ústavy SR, základné práva byť včas oboznámení s povahou a dôvodom obvinení vznesených proti nim podľa čl. 6 ods. 3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základných práv na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

Tvrdenie o namietanom porušení označených práv sťažovateľa odôvodňujú takto:

„Orgány činné v trestnom konaní svojvoľne a nad rámec svojich oprávnení zamedzili sťažovateľom a ich právnomu zástupcovi aktívnu spoluúčasť na vedení vyšetrovania. OČTK opomenuli svoju povinnosť riadne a do detailov skúmať všetky okolnosti rozhodného charakteru pre ďalší postup v trestnom konaní a zamerali sa len na výsledok svojej činnosti, aj za cenu porušenia práv dotknutých osôb...“

Obhajca sťažovateľov v priebehu trestného konania niekoľko krát explicitne vyslovil svoju požiadavku, aby mu OČTK, ako aj súd predložili Uznesenie o začatí trestného stíhania, resp. umožnili nahliadnuť do trestného spisu v časti, kde je Uznesenie o začatí trestného stíhania. Nakoľko obhajca, ani sťažovateľa nemajú prístup k Uzneseniu o začatí trestného stíhania, nie je možné posúdiť, či je trestné konanie vedené zákonným spôsobom, resp. či doteraz vykonané úkony trestného konania sú procesne platné...

Napriek tomu, že vo vyjadreniach na verejnom zasadnutí pred Špecializovaným trestným súdom v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, a v písomných sťažnostiach obhajca namietal nezákonnosť postupu OČTK, otázkou, či bolo vo veci vydané rozhodnutie o začatí trestného stíhania, či bolo konané v súlade s § 206 Tr. por. sa súdy rozhodujúce vo veci nezaoberali. Aj v prípade, ak by skutočne bolo potrebné utajiť obsah Uznesenia o začatí trestného stíhania pred obhajcom a sťažovateľmi v zmysle § 69 Trestného poriadku, sudca má pri svojej rozhodovacej právomoci prístup k celému obsahu spisu. Súd sa však s návrhom obhajcu na posúdenie obsahu Uznesenia o začatí trestného stíhania

nevyporiadal. Obhajca ani sťažovatelia tak nemajú možnosť porovnať (ani prostredníctvom garancie kontroly nezávislým súdom) vyjadrenie a rozsah skutkov, pre ktoré je vedené trestné stíhanie v Uznesení o začatí trestného stíhania a v Uznesení o vznesení obvinenia.

Vyšetrovateľ PPZ ÚBOK vznesol dňa 16. 02. 2010 sťažovateľom obvinenie pre viaceré trestné činy, okrem iného aj pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona. Pritom vymedzenie skutku, ktorý bol vyšetrovateľom kvalifikovaný ako trestný čin je zmätočné a nedostatočné. Vyšetrovateľ len hypoteticky uvádza skutky, ktoré mali byť spáchané sťažovateľmi, avšak bez odkazu na akýkoľvek dôkazný prostriedok. Uznesenie o vznesení obvinenia je preto zmätočné a nepreskúmateľné...

Postup OČTK, ako aj oboch súdov rozhodujúcich vo veci z uvedených dôvodov považujem za protizákonný a protiústavný. Taktiež vyjadrujem svoju pochybnosť o procesnej relevancii doteraz získaných dôkazov, nakoľko nebolo v konaní preukázané, že by skutočne došlo k riadnemu začatiu trestného stíhania sťažovateľov v súlade so zákonom. Postup OČTK, ako aj súdov zasahuje do práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie, keď sú voči nemu uplatňované nejasné a nešpecifické dôkazy, u ktorých vzniká pochybnosť o zákonnosti ich získania a použitia v trestnom konaní. Sťažovatelia ani obhajca nemajú možnosť oboznámiť sa s ich zákonným podkladom...

V trestnom konaní sa OČTK, ani súdy relevantne nevysporiadali s otázkou existencie dôvodov väzby. Tak Špecializovaný trestný súd v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, ako aj Najvyšší súd SR založili rozhodnutie o väzbe na nekonkrétne vyjadrení hrozby predpokladanej Trestným poriadkom...

Pre vzatie obvineného do väzby sa okrem ďalších náležitostí vyžadujú nie len zistené skutočnosti podporené dôkazmi, ale najmä obava založená na konkrétnych dôvodoch. Samotná ničím nepodložená a indiferentná hrozba tak, ako bola vyjadrená v rozhodnutí Najvyššieho súdu preto nenapĺňa zákonné podmienky nariadenia väzby...

Tak prokurátor v podanom návrhu na vzatie do väzby, ako aj oba súdy v odôvodneniach svojich rozhodnutí za zásadný dôvod potreby nariadenia väzby sťažovateľov označujú obavu, že sťažovatelia by v prípade ich prepustenia na slobodu pôsobili na svedkov a ich výpovede. V tejto časti si preto dovoľujem poukázať aj na rozhodnutie súdu v známom prípade bývalého príslušníka SIS M. H., kde súd správne

poukázal na podstatný vplyv časového odstupu medzi spáchaním skutku a vznesením obvinenia.

Sťažovatelia sú obvinení so skutkov, ktoré mali byť spáchané prevažne v rokoch 2006 – 2008, len výnimočne začiatkom roku 2009. V prípade, ak by sťažovatelia skutočne zamýšľali pôsobiť na svedkov a zmariť ich svedecké výpovede mali na to dostatočný časový priestor. Taktiež, ak by v týchto časových obdobiach skutočne boli spáchané trestné činy uvádzané prokuratúrou, mali aj potenciálni svedkovia, ak existujú, dostatočný priestor, ako aj možnosti podať na sťažovateľov trestné oznámenie a podieľať sa na trestnom konaní ešte v dobe, kedy malo dôjsť k údajnému spáchaniu týchto skutkov. Som preto toho názoru, že odôvodnenie potreby nariadenia väzobného stíhania sťažovateľov pre obavu z ich kolúzneho správania nie je možné považovať za relevantné a tento dôvod väzby je uvádzaný protizákonne bez opory v zistených a najmä dokázaných skutočnostiach.

Prokurátor v návrhu na vzatie sťažovateľov do väzby poukázal na predchádzajúce trestné stíhanie obvinených, pričom však zámerne zamlčal podstatné okolnosti, nakoľko uviedol len časť údajov o tomto trestnom stíhaní. Obhajca v konaní pred Špeciálnym trestným súdom žiadal o pripojenie spisu trestného konania namietaného prokurátorom aj v konaní o väzbe za účelom preukázania aktuálneho štádia trestného konania. Obhajca zároveň súdu predložil rovnako ako prokurátor len časť spisového materiálu tohto trestného konania, a to konkrétne Uznesenie o zastavení trestného stíhania sťažovateľov, pričom žiadal, aby si súd sám zistil skutočné štádium trestného konania.

Špeciálny trestný súd ani Najvyšší súd sa však s požiadavkou a námietkou obhajcu sťažovateľov o pripojenie trestného spisu a zistenie aktuálneho štádia trestného konania nevyporiadali, pričom svoju nečinnosť neodôvodnili. Obdobný prístup je badateľný aj v trestnom konaní vedenom Okresnou prokuratúrou v Pezinku pod sp. zn. 1 Pv 279/09, ktoré v konaní namietal prokurátor.

Počas výsluchov obvinených dňa 16. 02. 2010 obhajca JUDr. S. J. žiadal vyšetrovateľa kpt. Miroslava Chudého o umožnenie nahliadnutia do vyšetrovacieho spisu a o doručenie, resp. prefotenie uznesenia o začatí trestného stíhania. Uvedenému vyšetrovateľ nevyhovel, pričom nahliadnutie do spisu neodmietol procesne v zmysle § 69 ods. 2 Tr. por.

Opätovne žiadal obhajca vyšetrovateľa o umožnenie nahliadnutia do spisu dňa 17. 02. 2010. Nakoľko mu nebolo vyhovené tak dňa 18. 02. 2010 požiadal úrad špeciálnej prokuratúry o preskúmanie odmietnutia preštudovania spisu. Ešte toho istého dňa, 18. 02. 2010, prokurátor JUDr. K. obhajcovi potvrdil, že nevidí dôvod na odmietnutie sprístupnenia uznesení o začatí trestného stíhania, konkrétne: Uznesenie o začatí trestného stíhania vedeného na ÚBOK Bratislava pod ČVS: PPZ-37/BOK-B1-2009 (z tejto veci bola 08. 02. 2010 vylúčená na samostatné konanie tunajšia vec) a ČVS; PPZ-25/BOK-B1-2010.

Okolo 14.00 hod dňa 19. 02. 2010 obhajca JUDr. S. J. telefonicky kontaktoval vyšetrovateľa Chudého, či mu bude umožnené nahliadnutie do spisu. Vyšetrovateľ opätovne žiadosť obhajcu zamietol s tým, že vyrozumienie o odmietnutí nahliadnutia zašle obhajcovi poštou. Vo vyrozumení zaslanom obhajcovi prostredníctvom faxu úplne absentuje odôvodnenie takéhoto rozhodnutia, nakoľko obsahuje len na § 69 ods. 2 Tr. por. s tým, že tu existujú závažné dôvody brániace uplatneniu práva na nahliadnutie do spisu.

Obratom, 19. 02. 2010 žiadal obhajca o preskúmanie odmietnutia úrad špeciálnej prokuratúry. Dňa 20. 02. 2010 pred súdom obhajca žiadal o umožnenie preštudovania spisu. Sudca po konzultácii s prokurátorom sprístupnil obhajcovi na študovanie časť spisu v trvaní jednej hodiny. Súd obhajcovi však sprístupnil len tú časť spisového materiálu, ktorá bola obhajcovi už známa z doterajšieho konania a uskutočneného vyšetrovania, nakoľko sa zúčastňoval všetkých výsluchov. Súd teda obhajcovi odmietol sprístupniť akékoľvek nové informácie relevantného charakteru, ktoré by boli obhajcom použiteľné aj v ďalšom konaní. Z uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že v doterajšom priebehu trestného konania došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní medzi obhajobou a prokuratúrou.

Postup orgánov činných v trestnom konaní, ako aj súdu považujem za neprípustný. Sťažovatelia boli v doterajšom konaní vystavení neúmernému tlaku a presile OČTK a súdu, keď mu nebolo umožnené riadne a včas sa oboznámiť s podstatou a dôvodmi obvinenia, a teda nemal ani možnosť, ani dostatočný čas na prípravu svojej obhajoby. Je nepochybné, že postaviť obvineného pred súd, hoci aj v konaní o väzbe obvineného bez toho, aby sa na tento úkon mohol aj s pomocou svojho právneho zástupcu adekvátne pripraviť, zatiaľ čo OČTK a súd majú k dispozícii kompletný spisový materiál ako podklad pre vydanie rozhodnutia je nevyvážené, neoprávnené a aj nespravodlivé...

Dodržiavaniu práv obvineného na obhajobu nezodpovedá postup OČTK a súdov, ktorý vedie k zmareniu účelu, ako aj samotnej podstaty obhajoby v trestnom konaní, kedy obhajcovi nie je umožnené oboznámiť sa s obsahom spisu a dôkaznými prostriedkami využívanými OČTK proti obvineným. Postup OČTK zároveň vážnym spôsobom porušuje zásadu rovnosti zbraní účastníkov konania. Pripomínam, že právo nazerať do spisov je základným právom obvineného a jeho obhajcu, najmä v prípade, keď sa má rozhodovať o väzbe a možnosti obmedzenia tohto práva je potrebné vykladať veľmi reštriktívne.

Uznávam, že účinnosť vyšetrovania môže niekedy vyžadovať odopretie obhajobe zoznámiť sa s časťou získaných dôkazov, aby sa obvinenému zabránilo zničiť alebo ovplyvniť dôkazy alebo znemožniť riadny výkon spravodlivosti. Takéto odopretie by však vždy malo byť riadne odôvodnené a malo by sa týkať len časti. Sledovanie tohto legitímneho cieľa však nemôže spôsobiť, že utajené informácie alebo dôkazy, ktoré sú podstatné pre posúdenie zákonnosti väzby, budú obvinenému, resp. jeho obhajcovi úplne odopreté...

Nie je... prípustné, aby obhajca a sťažovatelia nemali a stále nemajú možnosť posúdiť, či OČTK vedú konanie v súlade s Tr. poriadkom. Poukazujem pritom najmä na nemožnosť oboznámenia sa s uznesením o začatí trestného stíhania vo veci, nakoľko nie je predovšetkým možné porovnať uznesenie o začatí trestného stíhania s uznesením o vznesení obvinenia, tak aby sa dala preskúmať totožnosť skutku.

Vzhľadom na nespřístupnenie podstatnej časti spisu tiež nie je možné overiť a zistiť, či OČTK vykonávali všetky úkony až po začatí trestného stíhania...

V prípade, ak sudca pre prípravné konanie rozhoduje o návrhu na vzatie do väzby, je výlučne v kompetencii súdu, aby na základe vlastnej úvahy rozhodol aj o odmietnutí práva obvineného nazerať do spisu a tiež o tom, ktoré časti spisu povolí preštudovať a neprináleží mu preto sa o tejto skutočnosti radiť s OČTK. Rozhodovanie súdu na základe a v zmysle inštrukcií OČTK významnou mierou zasahuje do záruk spravodlivosti garantovaných práve nezávislosťou súdu a úvahou súdu...

Sťažovatelia a ich právny zástupca na tieto skutočnosti upozorňovali aj Najvyšší súd v rámci podanej a odôvodnenej sťažnosti. Pritom postup súdu znevýhodňujúci jedného z účastníkov v dôsledku rozhodnutia súdu založeného na názore OČTK je bezpochyby nesprávny a v rozpore so základnými ústavnými garanciami pôsobenia súdnej moci.

Najvyšší súd SR v konaní o sťažnosti sťažovateľov proti rozhodnutiu o ich vzatí do väzby taktiež nepostupoval správne. Obhajca sťažovateľov v odôvodnení sťažnosti proti vzatiu sťažovateľov do väzby zo dňa 05. 03. 2010 upozorňoval Najvyšší súd aj na tú skutočnosť, že v čase vyhotovenia Odôvodnenia sťažnosti mu nebolo doručené Rozhodnutie Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, o vzatí sťažovateľov do väzby. Z tohto dôvodu, obhajca preto Najvyššiemu súdu oznámil, že doplnenie odôvodnenia sťažnosti proti rozhodnutiu o vzatí sťažovateľov do väzby bude Najvyššiemu súdu doručené až po tom, čo bude mať obhajca k dispozícii rozhodnutie Špeciálneho súdu o väzbe sťažovateľov.

Nakoľko ide o objektívnu príčinu nemožnosti podať adekvátne a komplexné vyjadrenie v rámci jedného podania spočívajúcu na strane súdu, nemôže byť tento stav na ujmu obvinených. O tom, že sťažovateľom nebolo doručené rozhodnutie o väzbe, bol Najvyšší súd upovedomený aj faxovým prípisom.

Najvyšší súd ignoroval právo sťažovateľov na spravodlivý súdny proces, keď o sťažnosti obvinených rozhodol skôr, ako im bolo doručené rozhodnutie o väzbe, a teda skôr ako mali možnosť riadne sa vyjadriť ku všetkým bodom rozhodnutia. Najvyšší súd rozhodol Uznesením dňa 08. 03. 2009, pričom nerešpektoval ani žiadosť obhajcu o oznámenie termínu neverejného zasadnutia. Obhajca pritom nežiadal, aby bol na neverejnom zasadnutí prítomný tak, ako si to súd vyložil a ako vyplýva aj z odôvodnenia rozhodnutia o sťažnosti obvinených.

Najvyšší súd taktiež opomenul svoju povinnosť riadne preskúmať namietané porušenia práv sťažovateľov a dôkladne sa venovať predloženým dôkazom, keď v odôvodnení Uznesenia zo dňa 08. marca 2010, ktorým zamietol sťažnosti sťažovateľov len zopakoval odôvodnenie uvádzané už prvostupňovým súdom. Najvyšší súd sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal ani s argumentáciou sťažovateľov a konkrétnymi poukazmi na jednotlivé porušenia ich práv.

Z odôvodnenia Uznesenia Najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že sa Najvyšší súd nezaoberal sťažnosťami sťažovateľov individuálne, tak ako boli podané a riadne odôvodnené, keď nevzal ohľad ani na rozsah a dôvody obvinení jednotlivých sťažovateľov. Najvyšší súd poukazuje len všeobecne na násilnú povahu trestných činov obvinených, pritom sťažovateľovi F. K. bolo obvinenie vznesené pre trestné činy nenásilnej povahy.

Z uvedených dôvodov mám preto zato, že rozhodovanie Najvyššieho súdu nezodpovedá európskym štandardom, ktoré sú už v súčasnej dobe kladené na rozhodovaciu právomoc súdov, pričom rozhodne nie je možné akceptovať len mechanický prístup k vydávaniu rozhodnutí bez dôkladného preskúmania všetkých namietaných skutočností.

Nakoľko sa teda ani Najvyšší súd nevysporiadal so zásadnými skutočnosťami uvádzanými sťažovateľmi, a nezaoberal sa ani namietanými porušeniami základných práv sťažovateľov je vysoko pravdepodobné, že v ďalšom konaní bude aj naďalej postupované rovnako automatizovaným spôsobom, kedy sťažovatelia aj napriek všeobecne platnej a uznávanej zásade prezumpcie neviny a rovnosti strán v trestnom konaní budú z dôvodu zrejmej nevyváženosti medzi postavením obvinených a postavením orgánov činných v trestnom konaní vnímaní ako osoby, ktoré sa podieľali na jednej z najzávažnejších trestných činností podľa nášho právneho poriadku s cieľom najmä retributívneho charakteru.

Vzhľadom na nemožnosť oboznámiť sa s celým trestným spisom alebo s jeho podstatnou časťou, vyjadrujem svoje závažné pochybnosti o tom, či obvinenie bolo skutočne vznesené bez meškania a zároveň poukazujem na nedodržanie povinnosti OČTK oboznámiť sťažovateľa riadne a včas s povahou, ako aj dôvodmi vznesenia obvinenia z trestného činu v dôsledku zamedzenia možnosti sťažovateľa a jeho obhajcu oboznámiť sa s obsahom relevantných Uznesení...

V prípade sťažovateľov, a to aj v dôsledku nemožnosti oboznámiť sa so spisovým materiálom, vychádzajúc z Uznesení o dočasnom odložení vznesenia obvinenia mám zato, že obvinenie bolo sťažovateľovi vznesené a návrh na vzatie do väzby bol podaný len na základe výpovede pôvodne utajeného svedka...

Výpoveď svedka... nemajú ani sťažovatelia a ani obhajca doposiaľ k dispozícii a nie je im teda stále umožnené riadnym spôsobom sa pripraviť na obhajobu...

Z doterajšieho priebehu trestného konania vyplýva, že okrem výpovede utajeného svedka nedisponujú OČTK v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu potrebným súborom na seba vzájomne nadväzujúcich dôkazov, ktoré by odôvodňovali jednak trestné stíhanie vedené proti sťažovateľom, ako aj rozhodnutie o ich väzbe...“

Sťažovatelia v doplnení sťažnosti z 21. júla 2010 poukázali aj na porušenie svojich práv podľa čl. 5 dohovoru postupom špecializovaného súdu, ako aj najvyššieho súdu, pričom uviedli toto:

«Čl. 5 ods. 1 Dohovoru predstavuje garanciu ľudského práva na slobodu a osobnú bezpečnosť a taxatívne vymedzuje prípady, v ktorých je možné osobnú slobodu jednotlivca obmedziť. Podľa ustanovenia písm. c) ods. 1 čl. 5 Dohovoru je možné osobu pozbaviť slobody, ak ide o „zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní“, a to len pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom. Hlavným kritériom zákonnosti obmedzenia osobnej slobody jednotlivca je v zmysle tohto ustanovenia odôvodnenosť obmedzenia osobnej slobody.

V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva obmedzenie osobnej slobody musí byť vždy odôvodnené existenciou dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu, pričom pri počiatočnom akte pozbavenia slobody hrajú zvyšné dva dôvody – oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní – len pomocnú úlohu. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva ak tu nie je dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, nemá zmysel uvažovať o ďalších dvoch podmienkach, pretože tieto by samy osebe nemohli odôvodniť pozbavenie slobody.

Odôvodnenosť podozrenia, na ktorom sa zakladá obmedzenie osobnej slobody jednotlivca, je základným prvkom ochrany poskytovanej čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru pred svojvoľným pozbavením slobody. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá existenciu skutočností alebo dôkazov spôsobilých presvedčiť objektívneho pozorovateľa, že osoba mohla spáchať trestný čin. Európsky súd pre ľudské práva odmietol subjektívne hľadisko úprimného presvedčenia orgánu trestného konania o existencii podozrenia a vyžaduje objektívne skutočnosti a dôkazy o dôvodnosti podozrenia, ktoré musí doložiť štát. Podozrenie musí byť dôvodné tak pokiaľ ide o to, či bol spáchaný konkrétny trestný čin, ako aj pokiaľ ide o to, či ho spáchala dotyčná osoba.»

Sťažovatelia sú toho názoru, že im bola „osobná sloboda obmedzená v rozpore s vyššie uvedenými kritériami zákonnosti, keďže nebola dostatočne preukázaná ani len existencia dôvodného podozrenia, že sťažovatelia spáchali trestné činy. Zadržanie sťažovateľov bolo realizované výlučne na základe pochybnej výpovede nespoľahlivého svedka, sťažovateľom a ich obhajcovi nebolo doteraz, resp. po dlhú dobu umožnené oboznámiť sa s uznesením o začatí trestného stíhania, resp. s uznesením o vznesení obvinenia. Obhajcovi sťažovateľov bola po dlhú dobu odopieraná možnosť nahliadnutia do spisu. Všetky uvedené skutočnosti poukazujú na dôkaznú núdzu orgánov činných v trestnom konaní a spochybňujú existenciu dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu v momente zadržania sťažovateľov.“

Vo vzťahu k porušeniu čl. 5 ods. 3 dohovoru v doplnení sťažnosti uviedli, že tento „oprávňuje každého, komu bola obmedzená osobná sloboda v súlade s ustanoveniami ods. 1 písm. c), aby bol ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Európsky súd pre ľudské práva vo veci Schiesser v. Švajčiarsko k predmetnému ustanoveniu judikoval, že súdny orgán je povinný prešetriť všetky sporné otázky spojené s väzbou a prijať konečné rozhodnutie na základe objektívnych právnych hľadísk. Aby súdny orgán splnil túto svoju povinnosť, musí rozhodnúť nezávisle, podľa procesných pravidiel predpísaných zákonom a v súlade s právnymi normami.

Vo veci Stögmüller v. Rakúsko Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že z čl. 5 ods. 3 Dohovoru je možné jednoznačne dôvodiť, že trvanie podozrenia zo spáchania trestného činu nestačí po určitom čase odôvodniť ďalšie trvanie väzby. Existencia dôvodného podozrenia, že osoba pozbavená slobody spáchala trestný čin, je nutnou podmienkou zákonnosti držania osoby vo väzbe, ale po určitom čase už nestačí. Súd preto musí zistiť, či sú tu aj iné dôvody, ktoré by odôvodňovali ďalšie trvanie väzby.

Špecializovaný trestný súd ani Najvyšší súd pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľov nepreukázali ani existenciu dôvodného podozrenia, že sťažovatelia spáchali trestné činy, ani existenciu iných dôvodov, ktoré by odôvodňovali ďalšie trvanie väzby. V prípade

sťažovateľov preto nie je možné tvrdiť, že sa súdy so spornými otázkami týkajúcimi sa väzby vysporiadali na základe objektívnych právnych hľadísk, nezávisle, podľa procesných pravidiel predpísaných zákonom a v súlade s právnymi predpismi. Uvedené tvrdenie sme zdôvodnili už v ústavnej sťažnosti zo dňa 10. 04. 2010 v bode „Zákonnosť a ústavnosť rozhodnutia o väzbe“. Z týchto dôvodov máme za to, že postupom súdov pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľov bolo porušené právo sťažovateľov podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru.“

K porušeniu svojho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru poukázali sťažovatelia na to, že „každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúca sa tohto ustanovenia sa prikláňa k uznaniu nutnosti výsluchu osôb pozbavených slobody v konaní o zákonnosti ich väzby a k požiadavke ich osobnej účasti na takomto konaní. Obvinený pritom musí mať vždy čas a možnosť na prípravu a podanie návrhu a na prípravu svojej obhajoby pred súdom.

Spôsob, akým sa na Najvyššom súde SR konalo o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu o ich vzatí do väzby, nezodpovedá týmto minimálnym požiadavkám, keďže Najvyšší súd im neposkytol čas nutne potrebný na odôvodnenie ich sťažnosti (sťažovatelia čakali na doručenie odôvodnenia uznesenia Špecializovaného trestného súdu o ich vzatí do väzby, aby mohli svoju sťažnosť riadne zdôvodniť) a o zamietnutí sťažnosti rozhodol na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľov a ich obhajcu napriek ich výslovnej žiadosti o účasť na neverejnom zasadnutí. Takýto postup je v rozpore s požiadavkou kontradiktórnosti konania a požiadavkou rovnosti zbraní, na ktorých trvá európska judikatúra (Toth v. Rakúsko).

Európsky súd pre ľudské práva konštatoval porušenie ustanovenia čl. 5 ods. 4 aj v prípade, keď bolo obhajcovi obvineného odopreté právo nahliadnutia do spisu. Nie je v súlade s princípom kontradiktórnosti konania a s princípom rovnosti zbraní, ak obvinený a jeho obhajca nemôžu účinne vyvracať na znalosti spisu založené tvrdenia súdu a orgánov činných v trestnom konaní v prospech väzby. Európsky súd pre ľudské práva v tejto súvislosti uviedol, že existuje príliš úzky vzťah medzi posúdením nutnosti väzby a neskorším posúdením viny, aby bolo možné odoprieť nahliadnuť do spisu v prvom prípade, zatiaľ čo to

zákon vyžaduje v druhom prípade. Zatiaľ čo orgány činné v trestnom konaní a súd mali právo oboznámiť sa s celým spisom, sťažovateľom a ich obhajcovi nebola v konaní poskytnutá možnosť, aby mohli primeraným spôsobom vyvracať dôvody uplatňované na odôvodnenie väzby.“.

Napokon sťažovatelia doplnili svoju sťažnosť podaním zo 17. decembra 2010, v ktorej poukázali na ďalšie porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď uviedli, že boli vzatí do väzby aj na základe dôkazu – výpovede svedka D. D., ktorý bol podľa ich názoru riadne procesne vypočutý až 14. decembra 2010, a „*pred týmto dátumom v konaní vypočutý nebol – vypočutý teda mohol byť jedine v čase pred začatím trestného stíhania*“. Podľa názoru sťažovateľov preto okresný súd „*použil nezákonne získaný dôkaz*“.

Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Postupom Prezídia Policajného Zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Odboru Bratislava I, 1. Oddelenie vyšetrovania..., Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR..., Najvyššieho súdu SR..., v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 17/2010 a 6 Tost 7/2010 došlo k porušeniu práv sťažovateľov nebyť stíhaní alebo pozbavení slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon podľa článku 17 ods. 2 Ústavy SR, práva na poskytnutie dostatočného času pre prípravu svojej obhajoby podľa článku 50 ods. 3 Ústavy SR, práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 Ústavy SR, práva na slobodu a bezpečnosť v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a ods. 4 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva byť včas oboznámený s povahou a dôvodom obvinení vznesených proti nim podľa článku 6 ods. 3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. Tp 17/2010 zo dňa 20. 02. 2010 a Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6 Tost 7/2010 zo dňa 08. 03. 2010 sa zrušujú.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

V prvom rade treba poznamenať, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd skúmať a rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia domáhajú v petite svojej sťažnosti [vyslovenie porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) dohovoru], a vo vzťahu k tomu orgánu verejnej moci, ktorý označili za porušovateľa svojich práv (ÚBOK v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-25/BOK-B1-2010, špeciálnu prokuratúru v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 16/10, špecializovaný súd v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 17/2010 a jeho uznesenie z 20. februára 2010 a najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 7/2010 a jeho uznesenie z 8. marca 2010). Platí to predovšetkým v situácii, keď sú sťažovatelia už pri podaní návrhu zastúpení kvalifikovaným právny zástupcom – zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní...

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom ÚBOK

Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľov, ku ktorému malo dôjsť postupom ÚBOK, ústavný súd upriamuje pozornosť na § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal

opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

To znamená, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje. V opačnom prípade je sťažnosť neprípustná.

Sťažovatelia v sťažnosti podanej ústavnému súdu namietajú, že vyšetrovateľ ÚBOK im neumožnil nahliadnuť do relevantných častí vyšetrovacieho spisu, a teda aj do uznesenia, ktorým bolo trestné konanie začaté. Namietajú tiež, že uznesenie vyšetrovateľa ÚBOK o vznesení obvinenia je zmätočné a nepreskúmateľné.

Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v trestnom konaní v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi.

Podľa § 17 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor najmä vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní.

K osobitným zákonom, na ktoré sa odkazuje v § 17 ods. 1 zákona o prokuratúre, patrí predovšetkým zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Podľa § 210 Trestného poriadku obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené priet'ahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

Podľa § 230 ods. 1 Trestného poriadku dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.

Podľa § 230 ods. 2 Trestného poriadku pri výkone tohto dozoru je prokurátor oprávnený

a) dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu,

b) vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,

c) zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,

d) vrátiť vec policajtovi na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania s pokynmi a určovať lehotu na ich doplnenie; o vrátení veci upovedomí obvineného a poškodeného,

e) zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami; pri uznesení o zastavení trestného stíhania, prerušení trestného

stíhania alebo o postúpení veci to môže urobiť do 30 dní od ich doručenia; ak rozhodnutie policajta nahradil vlastným rozhodnutím inak, než na podklade sťažnosti oprávnenej osoby, proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,

f) odňať vec policajtovi a prikázať ju inému, a to aj miestne nepríslušnému policajtovi, alebo urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom,

g) nariadiť, aby sa vo veciach uvedených v § 202 konalo vyšetovanie.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosťou možno napadnúť každé uznesenie policajta okrem uznesenia o začatí trestného stíhania...

Podľa § 190 ods. 1 Trestného poriadku orgán, proti ktorého uzneseniu sťažnosť smeruje, môže jej sám vyhovieť, ak sa zmena pôvodného uznesenia nedotkne práv inej strany trestného konania. Ak ide o uznesenie policajta, ktoré bolo vydané s predchádzajúcim súhlasom prokurátora alebo na jeho pokyn, môže policajt sám sťažnosti vyhovieť len s predchádzajúcim súhlasom prokurátora.

Podľa § 190 ods. 2 Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie

a) policajt prokurátorovi, ktorý vykonáva nad prípravným konaním dozor, a ak ide o sťažnosť proti uzneseniu, ku ktorému tento prokurátor dal súhlas alebo pokyn, jeho prostredníctvom nadriadenému prokurátorovi...

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a

b) konanie predchádzajúce týmto výrokmi napadnutého uznesenia.

Podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie, a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie,

a) rozhodne vo veci sám, alebo

b) uloží orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby vo veci znovu konal a rozhodol...

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že tento zákon poskytoval sťažovateľom účinný prostriedok nápravy, na použitie ktorého boli oprávnení. Vo vzťahu k neumožneniu nahliadnutia do vyšetrovacieho spisu tento prostriedok nápravy predstavuje žiadosť adresovaná dozorovému prokurátorovi o preskúmanie zákonnosti postupu vyšetrovateľa ÚBOK podľa § 210 Trestného poriadku a vo vzťahu k „*zmätočnosti*“ a „*nepreskúmateľnosti*“ uznesenia o vznesení obvinenia to bola sťažnosť podľa § 185 ods. 1 a 2 Trestného poriadku. Uvedené právne prostriedky umožňovali sťažovateľom dosiahnuť účinnú nápravu vzhľadom na právomoc prokurátora danú mu Trestným poriadkom, ak by na základe žiadosti alebo sťažnosti sťažovateľov dospel k záveru, že označený postup vyšetrovateľa ÚBOK (v súvislosti s požiadavkou o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu) alebo jeho uznesenie o vznesení obvinenia boli v rozpore so zákonom.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zotrváva na tom, že každý je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03, IV. ÚS 126/07).

Vyčerpanie týchto právnych prostriedkov je v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05, IV. ÚS 126/07).

V konečnom dôsledku sťažovatelia tieto prostriedky nápravy aj využili a o oboch (sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia, ako aj žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa) prokurátor špeciálnej prokuratúry konal a rozhodol.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojich označených práv postupom a rozhodnutím vyšetrovateľa ÚBOK, Trestný poriadok zakladá právomoc príslušnej prokuratúry, čo vylučuje, aby o nej rozhodoval ústavný súd.

Keďže v danom prípade sa sťažovatelia mohli domáhať a aj domáhali ochrany svojich práv uplatnením právnych prostriedkov nápravy adresovaných orgánom prokuratúry podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, ústavný súd ich sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu vyšetrovateľa ÚBOK odmietol ako neprípustnú (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom špeciálnej prokuratúry a jej prípisom z 23. februára 2010

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby... vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na vykonanie ktorých je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa § 54 ods. 2 zákona o prokuratúre na účely konania podľa tohto zákona alebo osobitného zákona a na vybavenie podnetu sa nadriadeným prokurátorom rozumie

a) generálny prokurátor, ak ide o špeciálneho prokurátora, prokurátora generálnej prokuratúry okrem prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry, krajského prokurátora, vyššieho vojenského prokurátora, prokurátora krajskej prokuratúry alebo prokurátora vyššej vojenskej prokuratúry,

b) špeciálny prokurátor, ak ide o prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry,

c) príslušný krajský prokurátor, ak ide o okresného prokurátora alebo prokurátora okresnej prokuratúry,

d) vyšší vojenský prokurátor, ak ide o vojenského obvodného prokurátora alebo prokurátora vojenskej obvodnej prokuratúry.

Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné na posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu... či môže... vykonať iné opatrenia, na vykonanie ktorých je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

Citované ustanovenia zákona o prokuratúre nasvedčujú tomu, že proti vybaveniu žiadosti sťažovateľov o preskúmanie postupu vyšetrovateľa ÚBOK prokurátorom špeciálnej prokuratúry, t. j. proti prípisu sp. zn. VII/2 Gv 16/10 z 23. februára 2010 mali sťažovatelia možnosť podať podnet na preskúmanie zákonnosti tohto vybavenia. Z obsahu sťažnosti

podanej ústavnému súdu však nevyplýva, že by tak sťažovatelia urobili. Išlo síce už o ich opakovanú žiadosť o prešetrenie postupu vyšetrovateľa ÚBOK (pretože prvá žiadosť zo 17. februára 2010 bola vybavená prípisom špeciálneho prokurátora z 19. februára 2010), avšak nebolo ju možné považovať za opakovaný podnet podľa zákona o prokuratúre z dôvodu, že bola opäť adresovaná prokurátorovi špeciálnej prokuratúry a opäť jej obsahom bolo preskúmanie postupu vyšetrovateľa ÚBOK (a nie preskúmanie prípisu špeciálneho prokurátora z 19. februára 2010).

Vzhľadom na uvedené aj vo vzťahu k tejto časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie označených práv postupom špeciálnej prokuratúry, neostávalo ústavnému súdu iné, len konštatovať, že sťažovatelia sa mohli domáhať ochrany svojich práv uplatnením právnych prostriedkov nápravy adresovaných orgánom prokuratúry podľa príslušných ustanovení zákona o prokuratúre proti postupu špeciálnej prokuratúry a jej prípisu z 23. februára 2010. Z uvedeného dôvodu je sťažnosť aj v tejto časti neprípustná, a to vzhľadom na § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, preto ju ústavný súd z toho dôvodu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

3. K namietanému porušeniu označených práv uznesením špeciálnej prokuratúry zo 17. februára 2010

Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľov uznesením špeciálnej prokuratúry zo 17. februára 2010, ktorým bola zamietnutá ich sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa ÚBOK ČVS: PPZ-25/BOK-B1-2010 zo 16. februára 2010 o vznesení obvinenia, ústavný súd dospel k názoru, že sťažnosť bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

Sťažovatelia namietajú, že uznesenie vyšetrovateľa ÚBOK ČVS: PPZ-25/BOK-B1-2010 zo 16. februára 2010 je zmätočné a nepreskúmateľné, pretože „vyšetrovateľ len hypoteticky uvádza skutky, ktoré mali byť spáchané sťažovateľmi, avšak bez odkazu na akýkoľvek dôkazný prostriedok“. Keďže prokurátor špeciálnej prokuratúry zamietol ich

sťažnosť proti predmetnému uzneseniu vyšetrovateľa ÚBOK, považujú tento postup za protizákonný a protiústavný.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti považoval v prvom rade za potrebné opätovne poukázať na čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého je jeho právomoc v konaní o sťažnostiach limitovaná princípom subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy, príp. iné orgány verejnej moci. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy, ale aj iné orgány moci sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Z toho dôvodu je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov, príp. iných orgánov verejnej moci (m. m. IV. ÚS 236/07).

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

V súvislosti s uplatňovaním princípu subsidiarity ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia označených práv sťažovateľov v prebiehajúcim trestnom konaní vo svojej judikatúre vychádza z právneho názoru, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany základných práv a slobôd môžu zo strany orgánov uplatňujúcich svoje kompetencie v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05). Právomoc ústavného súdu zasahovať do rozhodovania v štádiu prípravného konania je daná len

výnimočne, a to vtedy, ak rozhodnutím orgánu verejnej moci, jeho opatrením alebo iným zásahom došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré už nepodlieha prieskumu iným orgánom verejnej moci alebo ho nemožno napraviť v ďalšom konaní pred všeobecným súdom (napr. rozhodnutie o väzbe).

Ústavný súd stabilne zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Zákonné predpoklady na ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy v priebehu trestného konania vytvárajú príslušné ustanovenia Trestného poriadku.

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku môže obvinený... uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom...

Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 238 ods. 1 Trestného poriadku podanú obžalobu, ako aj návrh na dohodu o vine a treste predseda senátu najskôr prezrie z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytujú spoľahlivý podklad, najmä preverí, či prípravné konanie, ktoré im predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či ju treba preskúmať alebo predbežne prejednať. Podľa § 243 ods. 2 Trestného poriadku pri predbežnom prejednaní obžaloby preskúma súd obžalobu a zákonnosť dôkazného materiálu.

Podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj na správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Z uvedeného vyplýva, že tak prvostupňový súd príslušný konať v trestnej veci sťažovateľov po prípadnom podaní obžaloby, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania sú súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania.

Sťažovatelia teda uplatnením svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nim majú možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd pred všeobecnými súdmi (IV. ÚS 100/09).

Za daných okolností nie je daný ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľov do právomoci všeobecných súdov. Sťažovatelia môžu uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa porušenia ich označených práv priamo pred súdom prvého stupňa v rámci konania o merite veci a následne zákonom dovoleným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

4. K namietanému porušeniu označených práv postupom špecializovaného súdu v konaní vedenom sp. zn. Tp 17/2010 a uznesením z 20. februára 2010

K postupu a rozhodnutiu špecializovaného súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľov v súvislosti s rozhodovaním a rozhodnutím o ich vzatí do väzby (konanie vedené pod sp. zn. Tp 17/2010 a uznesenie z 20. februára 2010) ústavný súd znovu odkazuje na princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy) podrobnejšie ozrejmenej v časti II bode 3 tohto rozhodnutia.

Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby.

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 189 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie možno napadnúť pre

- a) nesprávnosť niektorého jeho výroku,
- b) zrejmy rozpor výroku s odôvodnením, alebo
- c) porušenie ustanovení o konaní, ktoré uzneseniu predchádzalo, ak toto porušenie mohlo spôsobiť nesprávnosť niektorého výroku uznesenia.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovatelia sa mohli domôcť ochrany svojich práv podaním sťažnosti proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu, o ktorej bol oprávnený a povinný rozhodnúť najvyšší súd (v konečnom dôsledku sa tak aj stalo). Ústavný súd nemôže preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa, proti ktorému bolo možné podať sťažnosť.

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

K prípadnej náprave zásahu orgánu verejnej moci do základných práv alebo slobôd sťažovateľa nemôže vzhľadom na spomenutý princíp subsidiarity dôjsť tak, že by z konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a z preskúmania ústavným súdom bolo vynechané rozhodnutie o riadnom procesnom opravnom prostriedku, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Keďže pred právomocou ústavného súdu tu existoval iný súd (najvyšší súd), ktorý bol v prvom rade povinný zabezpečiť ochranu práv sťažovateľov, ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 74/07).

5. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 7/2010 a jeho uznesením z 8. marca 2010

Sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) dohovoru aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 7/2010 a jeho uznesením z 8. marca 2010, ktorým zamietol ich sťažnosti (ako aj ďalších obvinených) proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. Tp 17/2010 z 20. februára 2010 o ich vzatí do väzby.

5.1 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru

Sťažovatelia v doplnení sťažnosti z 21. júla 2010 namietali okrem iného aj porušenie svojho práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru, keď poukázali na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa

ktorej obmedzenie osobnej slobody „*musí byť vždy odôvodnené existenciou dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu, pričom pri počiatočnom akte pozbavenia slobody hrajú zvyšné dva dôvody – oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní – len pomocnú úlohu... ak tu nie je dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, nemá zmysel uvažovať o ďalších dvoch podmienkach, pretože by sami osebe nemohli odôvodniť pozbavenie slobody*“.

Sťažovatelia sú toho názoru, že ich osobná sloboda bola obmedzená v rozpore s kritériami zákonnosti, pretože podľa nich nebola dostatočne preukázaná ani len existencia dôvodného podozrenia, že spáchali trestné činy, a ich zadržanie bolo realizované iba na základe pochybnej výpovede nespoľahlivého svedka, nebolo im po dlhú dobu umožnené oboznámiť sa s uznesením o začatí trestného stíhania a tiež im bola odopieraná možnosť nahliadnutia do spisu.

Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné

konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý.

Najvyšší súd (v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných na rozhodnutie o vzatí sťažovateľov do väzby) vychádzal zo skutkového a právneho stavu uvedeného v uznesení špecializovaného súdu, ktorý konštatoval existenciu materiálnych podmienok väzby, a teda že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú spáchaniu skutkov, pre ktoré bolo trestné stíhanie začaté, ďalej že tieto skutky majú znaky trestného činu a že existujú dôvody na podozrenie, že skutky spáchali obvinení (sťažovatelia), ako aj súčasné splnenie podmienky existencie dôvodov útekovej, kolúznej a preventívnej väzby. Špecializovaný súd tieto svoje závery vyvodil nielen z výpovede svedka R. G., ktorého sťažovatelia označili pre jeho drogovú závislosť za nedôveryhodného, ale aj z výpovede svedka D. D. a z ďalších zadovážených dôkazov nachádzajúcich sa v spise (napr. obhliadkami a zaistením stôp na miestach spáchaných trestných činov, zisteniami zo znaleckých posudkov, prehliadkami tela a podobných úkonov vykonaných rekogníciami, listinnými dôkazmi a dôkazmi získanými operatívno-pátracou činnosťou a z informačno-technických prostriedkov, tak ako to vyplýva z uznesenia prokurátora špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 16/10 zo 17. februára 2010, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnostiach sťažovateľov proti uzneseniu vyšetrovateľa ÚBOK zo 16. februára 2010, ktorým bolo sťažovateľom vznesené obvinenie, pozn.).

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že *„trestné stíhanie je iba v počiatočnom štádiu, kde sa nerozhoduje o vine, preto pri rozhodovaní o väzbe sa nevyžaduje naprostá istota, že obvinení budú konať podľa § 71 Tr. por., ak nebudú vzatí do väzby. Na rozhodnutie o väzbe preto postačuje, že táto hrozba s prihliadnutím na konkrétne skutočnosti je reálna.“*

Ďalej najvyšší súd pripomenul, že Trestný poriadok nedefinuje pojem konkrétne skutočnosti, a preto treba vždy vychádzať z povahy konkrétnej veci, osoby obvineného a jeho osobných pomerov, a poukázal tiež na to, že v prerokovávanej veci tieto konkrétne

skutočnosti „*vyplývajú práve z povahy a charakteru trestnej činnosti jednotlivých obvinených, ich pôsobenia v zločineckej skupine, ktorá mala používať hrozby a značné násilie voči poškodeným*“.

Z odôvodnenia namietaného rozhodnutia ďalej vyplýva, že najvyšší súd dôvody útekovej väzby [§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku] odôvodnil najmä tým, že sťažovateľom v prípade uznania viny hrozí vysoký trest odňatia slobody. Opodstatnenosť uvalenia kolúznej väzby [§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], ako aj dôvod preventívnej väzby [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] videl hlavne v povahe a charaktere trestnej činnosti, pre ktorú boli sťažovatelia obvinení (organizovaný zločin násilného charakteru), ako aj v skutočnosti, že jedného z vedúcich členov zločineckej skupiny M. B. sa nepodarilo zadržať (preto v prípade ponechania sťažovateľov na slobode hrozila možnosť jeho varovania pred stíhaním, ako aj možnosť vyvíjania kolúzných aktivít na zosúladenie výpovedí obvinených a ovplyvnenia výpovedí poškodených a svedkov, ako to vyplýva z uznesenia špecializovaného súdu sp. zn. Tp 17/2010 z 20. februára 2010).

Kedže v prípade sťažovateľov išlo o prvotné rozhodnutie týkajúce sa zákonnosti väzby, treba prisvedčiť najvyššiemu súdu, že vplyv charakteru a závažnosti trestnej činnosti na rozhodnutie súdu je výrazný, na rozdiel od nasledujúcich rozhodnutí týkajúcich sa ďalšieho trvania väzby.

Aj ESLP vo svojej judikatúre uznal, že existenciu všeobecného ohrozenia, ktoré vyplýva z organizovaného charakteru trestnej činnosti pripisovanej sťažovateľom, možno akceptovať ako dôvod ich zadržania vo väzbe iba po určitý čas. V takýchto prípadoch zväčša vystupuje množstvo obvinených a potreba zadováženia rozsiahlych dôkazov z množstva zdrojov a posúdenia skutkových okolností a miery predpokladanej zodpovednosti každého z nich môže predstavovať relevantný a dostatočný dôvod na držanie sťažovateľov vo väzbe počas obdobia nevyhnutného na ukončenie vyšetrovania, vypracovanie obžaloby a vykonanie dôkazov výsluchom obvinených. V prípadoch týkajúcich sa organizovaných zločineckých skupín je navyše riziko, že by zadržovaná osoba mohla vyvíjať nátlak na svedkov alebo ostatných spoluobvinených alebo iným

spôsobom mariť či sťažovať konanie, veľmi vysoké (pozri napr. rozsudok ESLP vo veci Celejewski v. Poľsko zo 4. mája 2006).

Vo vzťahu k dôvodnému podozreniu ako materiálnej podmienke uvalenia väzby ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že v súlade s judikatúrou ESLP sa uznáva, že „dôvodné podozrenie“ („reasonable suspicion“) treba považovať za dôležitú súčasť záruk každého proti jeho svojvoľnému zatknutiu alebo väzbe. Dôvodné podozrenie predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom jeho „dôvodnosť“ závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu (rozsudok ESLP vo veci Fox, Cambell a Hartley v. Veľká Británia z 30. augusta 1990).

Trestný poriadok (ako zákon, na ktorý poukazuje ústava vo svojom čl. 17 ods. 2) nevyžaduje, aby existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu bola podložená aj zodpovedajúcimi dôkazmi proti obvinenému. Pri rozhodovaní o väzbe postačuje dostatočne preukázať podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu. V tejto súvislosti je naopak potrebné zdôrazniť, že až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“ (t. j. buď potvrdzuje, alebo vyvracia) práve dokazovaním. Samotné dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku rátajú s existenciou takéhoto dokazovania počas prípravného konania (napr. IV. ÚS 383/04).

Sťažovatelia v doplnení svojej sťažnosti poukázali vo vzťahu k namietanému porušeniu ich práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru na judikatúru ESLP, podľa ktorej pretrvávaním podozrenia zo spáchania trestného činu nestačí po určitom čase odôvodniť ďalšie trvanie väzby a existencia dôvodného podozrenia, že osoba pozbavená slobody spáchala trestný čin, je nutnou podmienkou zákonnosti držania osoby vo väzbe, ale po určitom čase nestačí a treba zisťovať, či sú dané aj iné dôvody ospravedlňujúce pozbavenie slobody a či sú relevantné a dostačujúce.

Ústavný súd k uvedenému dodáva, že môže ísť buď o tie dôvody, ktoré sú uvedené v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, alebo tie, ktoré vyplývajú z vnútroštátneho zákonodarstva (v danom prípade z § 71 Trestného poriadku) (m. m. Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Možno konštatovať, že v počiatočnej fáze väzby Trestný poriadok poskytuje väčšiu ochranu osobnej slobode ako čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, keďže na účely obmedzenia osobnej slobody podľa dohovoru postačuje v počiatočnej fáze väzby iba existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu.

Takéto úvahy najvyššieho súdu považuje ústavný súd za legitímne a celkom logické, pretože vzhľadom na povahu dôvodov vzneseného obvinenia, charakter a spôsob páchania trestnej činnosti ide o také skutočnosti, ktorými súd mohol odôvodniť väzbu. Navyše, v prípade sťažovateľov, ako už bolo uvedené, išlo o prvotné rozhodnutie týkajúce sa zákonnosti väzby, keď vplyv charakteru a závažnosti trestnej činnosti na rozhodnutie súdu je výrazný, na rozdiel od nasledujúcich rozhodnutí súdu týkajúcich sa ďalšieho trvania väzby.

Úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov týchto všeobecných súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je toto stručné, avšak z dôvodov už uvedených ústavnoprávne akceptovateľné. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti nedospel k názoru, že by skutkové alebo právne závery najvyššieho súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami dohovoru, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

5.2 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 50 ods. 3 ústavy

Sťažovatelia v doplnení svojej sťažnosti namietali aj porušenie svojho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, a to najmä v súvislosti s tým, že pri rozhodovaní o ich sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. Tp 17/2010 z 20. februára 2010 o ich vzatí do väzby neboli jednak prítomní a nemali dostatočný čas na oboznámenie sa s dôvodmi ich vzatia do väzby, ako aj odopretím nahliadnutia do spisu. V súvislosti s odmietnutím nahliadnutia do celého spisu sťažovatelia poukazujú aj na porušenie svojho základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy.

5.2.1 Sťažovatelia spájajú porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy predovšetkým s tým, že im, resp. ich obhajcovi nebolo umožnené pred rozhodovaním o väzbe nahliadnuť do celého vyšetrovacieho spisu, no predovšetkým, že im nebolo sprístupnené uznesenie o začatí trestného stíhania a takisto ani v spise obsiahnuté relevantné dôkazy. Od tejto skutočnosti sťažovatelia odvíjajú aj porušenie zásady kontradiktórnosti konania vo väzbe na rovnosť zbraní obhajoby a špeciálnej prokuratúry (ktorá mala k dispozícii celý spisový materiál), a tým aj ich práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Rovnako sťažovatelia spochybňujú zákonnosť vznesenia obvinenia, pretože dosiaľ nemali možnosť porovnať totožnosť skutku uvedeného v uznesení o začatí trestného stíhania a skutku opísaného v uznesení o vznesení obvinenia a taktiež včasnosť jeho vydania. Sťažovatelia si taktiež nie sú istí tým, či úkony vykonané pred vznesením obvinenia, ktoré im neboli vyšetrovateľom ÚBOK sprístupnené, sú vykonané procesne, t. j. až po začatí trestného stíhania.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 7/2010 z 8. marca 2010 ústavný súd uvádza, že toto základné právo zaručuje všetkým oprávneným osobám jednak čas na prípravu obhajoby, možnosť pripraviť si obhajobu, ako aj to, že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Uplatnenie práva na obhajobu oprávnenej osobe nezaručuje dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o ktoré sa usiluje pomocou obhajoby. Účelom základného práva

zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (obdobne napr. III. ÚS 41/01, III. ÚS 256/03, I. ÚS 140/04).

S námietkou porušenia označených práv sťažovateľov vo vzťahu k odopretiu nahliadnutia do spisu sa zaoberal aj najvyšší súd, ktorý k tomu uviedol: *„Sudca pre prípravné konanie postupoval podľa § 69 ods. 6 Tr. por. a zabezpečil sprístupnenie obhajcom tie časti vyšetrovacieho spisu, ktoré boli potrebné pri rozhodovaní o väzbe. Každému z obvinených bolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia, teda mali vedomosť o tom, čo sa im kladie za vinu a mali možnosť pri svojom výsluchu vyjadriť sa ku každému bodu. Konanie pred sudcom malo všetky prvky kontradiktórnosti. Len pre úplnosť treba dodať, že obhajobou predložené rozhodnutia nevylučujú možnosť odopretia obhajobe zoznámiť sa s časťou získaných dôkazov.“*

Ústavný súd sa stotožňuje aj s touto časťou odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu. Z obsahu sťažnosti, ako aj jej príloh vyplýva, že sťažovateľom a ich obhajcovi bolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia, teda mali vedomosť o tom, čo sa im kladie za vinu. Pred rozhodovaním o väzbe im (a ich obhajcovi) bol predložený, aj keď nie celý, vyšetrovací spis na nahliadnutie, teda boli oboznámení s tou časťou vyšetrovacieho spisu, s ktorou byť oboznámení mohli a ktorá bola podstatná na posúdenie zákonnosti väzby. V konaní o väzbe boli vypočutí a mali možnosť predniesť svoju obhajobu právne významným spôsobom, a to osobne, ako aj prostredníctvom svojho obhajcu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nemal pochybnosť o tom, že záruky uvedené v čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru boli všeobecnými súdmi naplnené.

Pokiaľ ide o námietku nesprístupnenia časti vyšetrovacieho spisu podľa § 69 ods. 2 Trestného poriadku v prípravnom konaní, orgán činný v trestnom konaní môže právo nazerať do spisu a s ním spojené práva podľa odseku 1 zo závažných dôvodov odmietnuť, najmä ak v spise nemožno urobiť také opatrenia, ktoré by zabránili zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania. Závažnosť dôvodov, z ktorých orgán činný v trestnom konaní toto právo odmietol na žiadosť osoby, ktorej sa odmietnutie

týka, je prokurátor povinný urýchlene preskúmať. Ak právo nahliadať do spisu a s ním spojené ostatné práva uvedené v odseku 1 zo závažných dôvodov odmietol prokurátor na žiadosť osoby, ktorej sa odmietnutie týka, je nadriadený prokurátor povinný urýchlene preskúmať dôvodnosť odmietnutia. Tieto práva nemožno odoprieť obvinenému a obhajcovi a poškodenému potom, ako boli upozornení na možnosť preštudovať spisy.

Podľa § 69 ods. 6 Trestného poriadku rovnaké práva ako orgán činný v trestnom konaní má aj sudca pre prípravné konanie, ak v čase konania v rámci svojej právomoci nakladá so spisom. Ak však sudca pre prípravné konanie v konaní o väzbe pred rozhodnutím o nej odmietne obvinenému alebo obhajcovi právo nazrieť do celého spisu, zároveň s odmietnutím tohto práva označí a umožní sprístupniť na nazretie obvinenému alebo jeho obhajcovi tie časti spisu, ktoré obsahujú skutočnosti alebo dôkazy, na ktoré sa podľa § 71 až § 87 a § 339 Trestného poriadku pri rozhodovaní o väzbe prihliada.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že o tom, do ktorých častí vyšetrovacieho spisu sa odmietne obvinenému nazrieť, rozhoduje orgán činný v trestnom konaní a prípadne sudca pre prípravné konanie v čase, keď v rámci svojej právomoci nakladá so spisom. V trestnej veci sťažovateľov, teda orgán oprávnený na odmietnutie nazretia do vyšetrovacieho spisu (vyšetrovateľ ÚBOK a sudca špecializovaného súdu pre prípravné konanie) rozhodol v súlade s procesnoprávnym predpisom (§ 69 Trestného poriadku) o tom, že takéto nazretie do vyšetrovacieho spisu v určitom rozsahu odmietne. Ústavný súd teda nemôže v žiadnom prípade konštatovať porušenie akejkolvek zákonnej normy vzťahujúcej sa na skúmanú problematiku. Príslušné orgány verejnej moci postupovali v súlade s právnym predpisom, preto je len ťažko predstaviteľné, aby sa tým dopustili porušenia práv sťažovateľov na obhajobu. Na tomto mieste ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že jeho právomoc mu nedovoľuje preskúmať a rozhodnúť o tom, ktoré časti vyšetrovacieho spisu príslušné orgány mohli či nemohli, alebo mali či nemali na nazretie sťažovateľom a ich obhajcovi sprístupniť.

Podľa názoru ústavného súdu účinnosť vyšetrovania, ktoré bolo v počiatočnom štádiu a týkalo sa viacerých obvinených, mohla v danej veci vyžadovať utajenie časti

získaných informácií pred sťažovateľmi a ich obhajcom v záujme zabezpečenia riadneho výkonu spravodlivosti.

5.2.2 Článok 5 ods. 4 dohovoru zakotvuje pre zatknutú alebo zadržanú osobu právo iniciovať konanie, v ktorom by spochybňovala zákonnosť pozbavenia slobody, a právo na to, aby po začatí takého konania súd urýchlene rozhodol o zákonnosti pozbavenia slobody a aby bolo nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže, že je nezákonné. V zmysle judikatúry ESĽP musí súdna kontrola spĺňať hmotnoprávne aj procesné podmienky ustanovené vnútroštátnou legislatívou a navyše musí byť vedená v súlade s čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (pozri rozsudok ESĽP Herczegfalvy v. Rakúsko z 24. septembra 1992, ods. 75). Konanie musí byť kontradiktórne a v každom prípade musí zaručiť rovnosť zbraní medzi stranami, prokurátorom a zadržaným (pozri rozsudok ESĽP Sanchez-Reisse v. Švajčiarsko z 21. októbra 1986).

Ústavný súd uvádza, že všeobecný súd svojím procesným postupom má zabezpečiť obvinenému, respektíve obžalovanému (v tomto prípade sťažovateľom) „rozumnú príležitosť“ brániť svoje práva, a tak sa vyjadriť k dôvodnosti a zákonnosti väzby. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd je v prvom rade povinný poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa, ale na druhej strane nemožno bagatelizovať význam, podstatu a zmysel obhajoby, v rámci ktorej sa obvinený alebo obžalovaný obhajuje sám alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Ak takéhoto obhajcu má, alebo ho musí mať, je potom úlohou tohto obhajcu obhajovať práva tejto osoby čo najúčinnnejším spôsobom, pod ktorým treba bez pochyb rozumieť aj aktívny prístup pri bránení práv, ako aj starostlivosť obhajcu zameranú na to, aby boli náležité a včas objasnené skutočnosti, ktoré vinu obvineného alebo obžalovaného vyvracajú alebo ju zmierňujú [§ 44 ods. 1 Trestného poriadku (obdobne III. ÚS 80/2010, III. ÚS 392/09)].

Ako vyplýva z fotokópií doručeníek predložených špecializovaným súdom, jeho uznesenie z 20. februára 2010 o vzatí sťažovateľov do väzby bolo sťažovateľom doručené 4. marca 2010 a ich obhajcovi 11. marca 2010. Najvyšší súd rozhodol o ich sťažnostiach uznesením z 8. marca 2010, teda pred doručením uznesenia špecializovaného súdu o ich

vzatí do väzby ich obhajcovi. Sťažovatelia zahlásili sťažnosť do zápisnice o uskutočnení výsluchu z 20. februára 2010, pričom 23. februára 2010 podali aj písomnú sťažnosť s tým, že túto ešte doplnia po doručení písomného uznesenia špecializovaného súdu o vzatí do väzby. Obhajca sťažovateľov podal 10. marca 2010 doplnenie sťažnosti z 23. februára 2010, pričom uviedol, že o písomnom odôvodnení uznesenia špecializovaného súdu sa „dozvedel až prostredníctvom kolegu advokáta“. Sťažovatelia v sťažnosti namietali, že tým, že písomné vyhotovenie uznesenia špecializovaného súdu o vzatí do väzby bolo ich obhajcovi doručené až po rozhodnutí najvyššieho súdu o ich sťažnosti, nemali možnosť sa oboznámiť s písomnými dôvodmi uznesenia o vzatí do väzby a svoju sťažnosť tak riadne zdôvodniť.

Je nepochybné, že v čase medzi doručením uznesenia špecializovaného súdu o vzatí sťažovateľov do väzby a konaním neverejného zasadnutia najvyššieho súdu sťažovatelia mohli predostrieť svoje argumenty svedčiace proti vzatiu do väzby. Ústavný súd sa teda nestotožňuje s tvrdením sťažovateľov, že vzhľadom na to, že uznesenie špecializovaného súdu o vzatí do väzby bolo ich obhajcovi doručené až na tretí deň potom, ako o ich sťažnosti rozhodol najvyšší súd, došlo k porušeniu ich označených práv, a teda aj k odňatiu ich práva predložiť argumenty proti vzatiu do väzby. Dané námietky sťažovateľov totiž vyznievajú tendenčne, keďže postačovalo, aby v tejto súvislosti kontaktovali svojho obhajcu. Tieto názory by ústavný súd nezastával, ak by ani sťažovatelia a ani ich obhajca nemali žiadnu vedomosť o písomnom odôvodnení uznesenia špecializovaného súdu o vzatí do väzby. Ako vyplýva z tvrdení sťažovateľov, ich obhajca sa o obsahu uznesenia špecializovaného súdu o vzatí do väzby dozvedel až po konaní neverejného zasadnutia najvyššieho súdu, na ktorom sa rozhodovalo o ich sťažnosti. Sťažovatelia však obsah uznesenia špecializovaného súdu o vzatí do väzby poznali už 4. marca 2010 a napokon stručné dôvody väzby poznali už skôr, keďže v zápisnici o výsluchu sťažovateľov z 20. februára 2010 sa uvádza, že „po krátkom odôvodnení uznesenia a poučení o opravnom prostriedku“ sťažovatelia zahlásili sťažnosť. To znamená, že mali dostatok času na to, aby do 8. marca 2010, keď najvyšší súd rozhodol o zamietnutí ich sťažností, predostreli tomuto súdu svoje ďalšie argumenty (okrem tých, ktoré už uviedli v sťažnosti z 23. februára 2010) o tom, že ich vzatie do väzby nie podľa nich dôvodné. Sťažovatelia tak

mohli urobiť sami alebo prostredníctvom svojho obhajcu, ktorého na účely doplnenia sťažnosti, ako už ústavný súd uviedol, mohli kontaktovať. Podľa názoru ústavného súdu je práve aj takýto postup súčasťou aktívneho bránenia práv, a to už bez ohľadu na to, kto tento aktívny prístup vyvinie, či to bude obhajca alebo sťažovateľ, zvlášť v prípadoch, ak ide o osobnú slobodu dotknutej osoby.

Navyše, ústavný súd považoval za potrebné poukázať na to, že argumenty sťažovateľov proti ich vzatiu do väzby obsiahnuté v doplnení ich sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu o vzatí do väzby, ako aj tie, ktoré vyplývajú z ich písomnej sťažnosti podanej 23. februára 2010, vychádzajú z totožných skutočností a nemožno dospieť k záveru, že by v nich sťažovatelia predstavili svoje argumenty v inom svetle alebo že by uvádzali také skutočnosti, ktoré by mohli viesť k inému rozhodnutiu.

Najvyšší súd nemožno „obviňovať“ z toho, že rozhodol urýchlene vo väzobnej veci, keďže mu to ukladá ústava aj dohovor. Z pohľadu ústavného súdu sa predmetná situácia javí tak, že najvyšší súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu špecializovaného súdu o vzatí do väzby musel riešiť konflikt dvoch práv, a to práva na urýchlené rozhodovanie o ich väzbe (dodržanie lehôt podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, i keď v tomto konkrétnom prípade išlo o rozhodovanie o ich prvotnom vzatí do väzby) a práva na predloženie argumentov prostredníctvom obhajcu súdu proti ich vzatiu do väzby. Podľa názoru ústavného súdu však nemožno úspešne namietať porušenie určitého ústavou alebo medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody takým postupom dotknutého všeobecného súdu, ktorý by mohol mať za následok porušenie iného ústavou, resp. medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody (m. m. IV. ÚS 62/08).

Ústavný súd konštatuje, že postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu špecializovaného súdu o ich vzatí do väzby nemožno síce bezvýhradne označiť za celkom náležitý, ale vzhľadom na už uvedené skutočnosti, pokiaľ ide vedomosť sťažovateľov o argumentoch proti ich vzatiu do väzby, ako aj s prihliadnutím na to, že sťažovateľom bolo uznesenie špecializovaného súdu z 20. februára 2010 doručené pred rozhodnutím najvyššieho súdu (4. marca 20120), a v neposlednom rade aj so zreteľom

na odôvodnenosť a presvedčivosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, je ústavný súd toho názoru, že takýto postup nemusí automaticky znamenať porušenie označených práv sťažovateľov.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľov, že najvyšší súd rozhodol o ich sťažnosti na neverejnom zasadnutí bez ich osobnej účasti, a to napriek ich výslovnej žiadosti o účasť (*„vzhľadom na vykonávanie neverejného zasadnutia, týmto žiadam o zabezpečenie mojej prítomnosti a o upovedomenie obhajcu o tomto zasadnutí, tak aby som sa ho mohol zúčastniť“*), možno usudzovať, že sťažovatelia požadovali, aby boli najvyšším súdom pri rozhodovaní o ich sťažnosti osobne vypočutí.

Trestný poriadok v § 72 ods. 2 výslovne upravuje povinnosť súdu vypočuť obvineného pred rozhodnutím o väzbe, čo sa aj 20. marca 2010 stalo, keď všetci sťažovatelia boli pred rozhodnutím špecializovaného súdu o vzatí do väzby vypočutí. Oproti tomuto o ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby alebo žiadosti obvineného o prepustenie z väzby možno rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí.

Podstatnou súčasťou procesných záruk v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v prípadoch, keď pozbavenie osobnej slobody dotknutej osoby spadá pod čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, je aj osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom umožňujúca mu osobne sa k veci vyjadriť, pretože sama osebe predstavuje významnú garanciu rešpektovania práv obvineného (obdobne napr. III. ÚS 84/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 315/06) a za určitých okolností môže predstavovať nevyhnutný predpoklad na rešpektovanie základných procesných garancií uplatniteľných vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“).

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom na jej „zákonnosť“, pričom požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť

s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (pozri III. ÚS 38/01, III. ÚS 79/02 a III. ÚS 135/04).

Z judikatúry EŠLP vyplýva, že konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí mať charakter súdneho konania, ktoré okrem inštitucionálnych záruk nezávislosti a nestrannosti orgánu rozhodujúceho vo veci musí poskytovať garancie procesnej povahy primerané povahe pozbavenia osobnej slobody dotknutej osoby v konkrétnom prípade (napr. rozsudok vo veci Assenov a iní c. Bulharsko z 28. októbra 1998, rozsudok vo veci Wloch c. Poľsko z 19. októbra 2000). Ak je dotknutá osoba pozbavená osobnej slobody podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, musí byť vypočutá. Vždy musí byť zaručená kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní (napr. rozsudok vo veci Nikolova c. Bulharsko z 25. marca 1999).

Zo zápisnice o výsluchu sťažovateľov z 20. februára 2010 vyplýva, že všetci boli vypočutí a všetci sa mali možnosť, resp. mohli rovnakým spôsobom vyjadriť k návrhu prokurátora na ich vzatie do väzby. Následne sudca pre prípravné konanie vyhlásil za ich prítomnosti, ako aj prítomnosti ich obhajcu (ako aj prokurátora) uznesenie, ktorým ich z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku vzal do väzby.

Ani z judikatúry EŠLP však nevyplýva, že v konaní o väzbe musí byť sťažovateľ osobne vypočutý na oboch stupňoch konania. Rešpektovanie práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru vyžaduje, aby v priebehu väzby obvineného bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci periodickej súdnej kontroly väzby (v rámci konaní spadajúcich pod režim čl. 5 ods. 4 dohovoru) v primeraných (t. j. v relatívne krátkych) časových intervaloch. Osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom je nevyhnutná vždy, keď to vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyžaduje povaha skutočností (tvrdení a skutkových okolností), ktoré majú byť predmetom posúdenia súdom, alebo ak vzhľadom na procesnú situáciu a povahu prerokúvaných skutočností je zabezpečenie osobnej prítomnosti obvineného nevyhnutným predpokladom rešpektovania kontradiktórnosti konania a princípu „rovnosti zbraní“ (napr. III. ÚS 34/07, III. ÚS 226/07).

Nevyhnutnosť osobnej prítomnosti obvineného pred súdom v takomto konaní treba posudzovať vždy individuálne, podľa okolností konkrétneho prípadu. Čisto písomné konanie o sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe pred súdom druhého stupňa môže byť v súlade s čl. 5 ods. 4 dohovoru, ak ani prokurátor nebol na zasadnutí súdu prítomný (napr. m. m. III. ÚS 345/06, III. ÚS 67/08, III. ÚS 68/08).

Trestný poriadok výslovne ukladá konať na verejnom zasadnutí len v konaní o sťažnosti proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby (§ 192 ods. 3 Trestného poriadku) a zároveň toto ustanovenie jednoznačne a explicitne ustanovuje, že o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby rozhodne nadriadený súd na neverejnom zasadnutí. Požiadavka osobného vypočutia obvineného v konaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe by mohla vyplývať z konkrétnych okolností prípadu, najmä ak sťažovateľ uvádza nové skutočnosti významné na posúdenie dôvodov väzby alebo ak došlo k zmene dôkaznej situácie. Zo sťažnosti sťažovateľov žiadne také skutočnosti nevyplývali. Pokiaľ konanie na prvom stupni vyhovuje požiadavke kontradiktórnosti, podľa názoru ústavného súdu nebolo za daných podmienok povinnosťou najvyššieho súdu konať o sťažnosti na verejnom zasadnutí, aj keď o to sťažovatelia výslovne žiadali.

Ústavný súd už v konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 318/06 a sp. zn. IV. ÚS 45/08 zdôraznil, že ani judikatúru EŠLP k čl. 5 ods. 4 dohovoru nemožno vykladať tak bezmedzne, že by z nej vyplývala povinnosť všeobecného súdu a zvlášť odvolacieho súdu rozhodovať o trvaní väzby vždy na verejnom zasadnutí, t. j. po vypočutí obvineného, bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu. V danom prípade ústavný súd konštatoval, že konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým skutočnosť, že išlo o sťažnostné konanie (rozhodovanie najvyššieho súdu v druhom stupni), prvostupňový súd (špecializovaný súd) rozhodol o väzbe sťažovateľov po ich vypočutí, umožňujú urobiť záver, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu prijatým na neverejnom zasadnutí, t. j. bez predchádzajúceho vypočutia sťažovateľov, nemohlo dôjsť k porušeniu ich práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Preto postup, ktorý v danom prípade najvyšší súd zvolil pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov, je podľa názoru ústavného súdu zlučiteľný s požiadavkami vyplývajúcimi z označeného článku dohovoru.

Sťažovatelia ako obvinené osoby mali v danom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti ich vzatiu väzby a vyjadriť sa ku všetkým dôvodom a okolnostiam týkajúcim sa návrhu protistrany (prokurátora) na ich vzatie do väzby a vyvracať ich aspoň na jednom stupni (na špecializovanom trestnom súde), preto nemohlo dôjsť k porušeniu princípov kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní, ako to namietali, a tým ani k porušeniu čl. 50 ods. 3 ústavy, ak navyše prokurátor, takisto ako sťažovatelia a ich obhajca neboli prítomní na neverejnom zasadnutí najvyššieho súdu uskutočnenom 8. marca 2010, keď bolo rozhodnuté o ich sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. Tp 17/2010 z 20. februára 2010 o ich vzatí do väzby. Ako vyplýva zo zistenia ústavného súdu, na tomto neverejnom zasadnutí boli prítomní iba členovia senátu a zapisovateľka.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

6. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy

Sťažovatelia v poslednom doplnení sťažnosti namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy napadnutým postupom a rozhodnutiami oboch súdov, keď v podaní uviedli, že *„ako vyšlo najavo pri výsluchu svedka D. D. dňa 14. 12. 2010, tento svedok bol prvýkrát riadne procesne vypočutý až dňa 14. 12. 2010. Pred týmto dátumom v konaní vypočutý nebol – vypočutý teda mohol byť jedine v čase pred začatím trestného stíhania.“* Preto podľa názoru sťažovateľov, ak špecializovaný súd v uznesení o ich vzatí do väzby odôvodnil vzatie sťažovateľov do väzby aj jeho výpoveď, *„použil nezákonne získaný dôkaz“*. Z tejto skutočnosti odôvodňujú sťažovatelia porušenie svojho označeného základného práva.

Z informácie ÚBOK poskytnutej ústavnému súdu v rámci prípravy predbežného prerokovania veci vyplýva, že svedok D. D. bol prvýkrát vypočutý 14. decembra 2009 (čo je zhodou okolností v ten istý deň, avšak iný rok ako bol tento svedok vypočutý v decembri 2010), čo je síce pred dátumom, keď bolo vydané uznesenie o vznesení

obvinenia proti sťažovateľom (16. februára 2010), avšak tento úkon bol evidentne vykonaný po začatí trestného stíhania. Prípravné konanie v predmetnej veci vedené pod ČVS: PPZ-25/BOK-B1-2010 vzniklo vylúčením z trestnej veci ČVS: PPZ-37/BOK-B1-2009 (ďalej len „pôvodné trestné konanie“) na samostatné konanie 8. februára 2010. Pôvodné trestné stíhanie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona bolo začaté 9. novembra 2008 (na uznesení je však uvedené ČVS: PPZ-98/BOK-B-2008, pretože 1. augusta 2009 došlo vzhľadom na organizačné zmeny k administratívne preevidovaniu spisu na ČVS: PPZ-37/BOK-B1-2009).

Z uvedeného vyplýva, že niet žiadnej príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením označeného základného práva a skutkovým stavom popísaným v tejto časti sťažnosti, ktorá by mohla reálne zakladať dôvod na vyslovenie porušenia tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

7. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 7/2010 a jeho uznesením z 8. marca 2010

V súvislosti s námietkou o porušení práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu pri rozhodovaní o väzbe je potrebné poznamenať, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru.

Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces. Tento článok dohovoru sa zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava

obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (napr. II. ÚS 15/05). Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax ESĽP, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok ESĽP de Wilde et al. v. Belgicko z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 atď.).

Sťažovatelia namietajú porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorým podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ich sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného súdu o ich vzatí do väzby, teda takým rozhodnutím všeobecného súdu, na ktoré sa čl. 6 ods. 1 dohovoru vecne nevzťahuje.

Pokiaľ sťažovatelia v odôvodnení sťažnosti tvrdia, že všeobecné súdy porušili ich základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy tým, že pri rozhodovaní o ich väzbe neumožnili nahliadnuť im, resp. ich obhajcovi do celého vyšetrovacieho spisu, a tým boli v nevýhode oproti orgánom činným v ich trestnej veci, ktoré mali prístup ku všetkým dôkazom a rozhodnutiam obsiahnutým vo vyšetrovacom spise, ústavný súd poukazuje na to, že čl. 47 ods. 3 ústavy sa vzťahuje spravidla na súdne konanie vo veci samej. Rozhodovanie o väzbe nie je rozhodovaním vo veci samej. Opäť je na tomto mieste potrebné pripomenúť, že princípy spravodlivého súdneho konania pri rozhodovaní o väzbe sú súčasťou čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru.

Ústavný súd poznamenáva, že ochrana základných práv a slobôd v súvislosti s rozhodovaním o vzatí konkrétnej osoby do väzby, t. j. s rozhodovaním o osobnej slobode fyzickej osoby (zákonnosť väzby) spadá (ratione materiae) pod ustanovenia čl. 17 ústavy a pod ustanovenia čl. 5 dohovoru, ktoré obsahujú základné hmotné a tiež procesné atribúty osobnej slobody vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení (obdobne pozri III. ÚS 135/04, III. ÚS 108/06).

Keďže neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu o zamietnutí sťažností sťažovateľov proti uzneseniu prvostupňového súdu a namietaným porušením označených článkov dohovoru, ústavný súd

sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľov bola ako celok odmietnutá, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v petite ich sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2011